

била процес, накъсан във времето и преминаващ от година в година до пълното завършване на мемоарите в продължение на цели дванадесет години, като се започне от 1880 г., та се стигне до началото на 1892 г. Опорните точки за всяко едно такова твърдение - начало и край, са упоменати от Константин Иречек: "иска да напише продължението им", подкрепено от съждението на Н. Хайтов за началото на продължението им - 1880 г.³⁸ Особено внимание заслужава невлязлата досега в научен оборот бележка на редактора Д. Панайотов. Тя съпътства повторното частично публикуване на началото на отпечатаните през 1873 г. спомени на "Моето пътуване по Стара планина". Като имам предвид трудността по намирането ѝ, ще я цитирам за пълнота изцяло, за да стане достъпна на по-широк кръг изследователи и читатели. Съдържанието е следното: "От няколко години насам Г-н Хитов се е завзел да напише всичко, което той знае или което са е научил от бивши другари за тогавашното положение на народа, за неговите теглила от турците, за неговите борби и за минали герои, а най-вече, разбира се, за своите борби и теглила както и за геройствата и бедствията на своите другари и на по-последните поборници и събития известни нему лично или по разказване. Част от неговите въспоменания предоставяме сега на читателите си."³⁹ В подкрепа на горното интерес представлява и една "писана бележка от домашния архив на Панайота, която закръгли съдбата на Стоян Велков". Бележката е датирана: "Г. Русчук 15 май 1889 год. Написал Па. Хитов"⁴⁰

Напоследък с образно казано "разнищването" на сложната плетеница от въпроси, свързани с мемоарното наследство на Панайот Хитов, се занимава Веселина Антонова.⁴¹

Изследователите, изследвали се досега с книгата "Моето пътуване по Стара планина", безусловно признават авторството на Панайот Хитов, както и намесата на Любен Каравелов в текста на войводата. Тази намеса се превръща в своеобразен Гордиев възел на стремежа да бъде уточнено в какво точно тя се изразява. Още на времето самият автор останал огорчен, че книгата му не е излязла в този вид, в който той я написал. Въпросът станал обществено достояние. По-късно П. Хитов ще поясни: "Мисля че по решение на това събрание бе издаден този мемоар, а не както е писано в предишните ми записки, че това е решение на Иван Градев и Иван Касабов. Таз грешка е на Любен Каравелов, извършена без мое позволение. И други такива недобри грешки направи той /Любен/ в бележките ми по моите пътувания по Стара планина, издадени под редакцията на Любена Каравелова. Грешки имаши много, но тогава не му беше времето да се дискредитира Каравелов и аз тъй го оставих."⁴²

Очевидно желанието на Панайот Хитов да напише продължение, представляващо разширено възпроизвеждане на вече публикуваната книга без строго да се придържа към нея, ще да е възникнало спонтанно след отпечатването на първата му духовна рожба. С внимание и интерес той може би многократно ще да е чел личния си екземпляр и е внасял в него забелязаните допуснати грешки. Още на времето - 30-те години на XX век, проф. д-р Стефан Младенов е имал възможността да се запознае с него, както се казва "de viso". В "Послесловие към второто издание